gemeente Krimpenerwaard

RAADSINFORMATIEBRIEF

VAN HET COLLEGE VAN B&W
VOOR de gemeenteraad
CC
DATUM 5 januari 2021
ONDERWERP Rapportage Erfgoednota 2017-2022 en uitvoering ambitie aanwijzing monumenten

Beste meneer, mevrouw,

In 2016 heeft uw Raad de Erfgoednota 2017 – 2022 vastgesteld. Hierin is bepaald dat 3 jaar na de vaststelling uw raad met een 'beknopte rapportage' geïnformeerd wordt over de voortgang. Met deze brief komen wij hierop terug.

Ambities
De Erfgoednota is opgebouwd uit 8 hoofdambities en 26 sub-ambities. Daarnaast hebben wij met ons collegeprogramma nog eens extra de nadruk gelegd op een aantal aspecten die raakvlakken hebben met het erfgoed. Denkt u hierbij aan duurzaamheid en jeugdeducatie. De Erfgoednota biedt de ruimte in te spelen op ontwikkelingen.
Zonder direct de ambities van de Erfgoednota tekort te doen hebben wij gemeend onze ambtelijke inzet mede te moeten afstemmen op ons Collegeprogramma 2019-2022 'duurzamer en vitaler'. Er is daarom besloten de vaste formatie voor monumenten van 1,67 fte terug te brengen naar 1 fte (in de nota is aangegeven dat 2 fte wenselijk is). Wel wordt gebruik gemaakt van het budget voor incidentele inzet van 0,5 fte.

Rapportage
Als bijlage bij deze brief is een beknopte rapportage opgenomen, waarin aangegeven wordt welke zaken en ambities in uitvoering zijn en welke nog de nodige aandacht vragen. Na een stroeve start zijn we zelf positief over de huidige gang van zaken en verwachten dat we u de komende tijd nader kunnen betrekken bij een aantal zaken. Wel is duidelijk dat uitvoering van alle ambities voor 2022 niet haalbaar is. We werken daarom vanuit prioritering van de ambities, die we jaarlijks afstemmen met de historische verenigingen.

Inventarisatie zeer hoge cultuurhistorische waarden
Eén van de belangrijkste ambities uit de Erfgoednota is het 'opstarten van een inhaalslag voor de aanwijzing van gemeentelijke monumenten voor die kernen waar nog geen gemeentelijke monumenten zijn'. Om dit te kunnen uitvoeren is eerst onderzoek uitgevoerd. Inmiddels kunnen we u in antwoord op de op 19 juni 2018 gestelde vraag naar inzage in dit onderzoek melden dat de hiertoe benodigde inventarisatie van zeer hoge cultuurhistorische waarden is afgerond. Het adviesbureau Culthis heeft hiervoor samengewerkt met de historische verenigingen.
Het onderzoek bevestigt de culturele rijkdom van de Krimpenerwaard en uit de opgestelde lijst blijkt maar liefst 224 panden en objecten en uit 23 gebieden van zeer hoge waarde te bestaan.

Uitwerking inventarisatie monumenten
We zien op verschillende fronten dat de overheid terugtreedt en ruimte maakt voor maatschappelijk initiatief. Ook de nieuwe manier van werken die de Omgevingswet met zich meebrengt zorgt voor nieuwe inzichten in het kader van het beschermen van waarden. Draagvlak bij eigenaren voor het behoud van cultuurhistorische waarden is cruciaal en de relatie met de omgeving speelt hierbij ook een belangrijke rol.
Het college is op zoek gegaan naar een manier van beschermen die past in deze ontwikkeling, waarbij de eigenaar van het cultuurhistorisch waardevolle pand of object meer centraal staat. Wij verwachten dat een aanpak waarbij de daadwerkelijke stap tot het verkrijgen van een status van gemeentelijk monument meer bij de eigenaar ligt zeker effect zal hebben. Bijkomend voordeel is dat hiermee ook kostbare bezwaarprocedures worden voorkomen. De meeste deelnemers van de Klankbordgroep Erfgoed Krimpenerwaard zijn blij dat er iets gebeurt, een enkele is niet enthousiast over deze manier van werken.
We vinden het van belang wel een signaal af te geven en in ieder geval 25 van de minst beschermde panden en objecten van de lijst met zeer hoge cultuurhistorische waarde volgens de gangbare manier aanwijzen tot

monument. De historische verenigingen vragen we op basis van een lijst van 35 panden en objecten tot een selectie te komen.

Beleid
Wij hebben besloten de eigenaren van de resterende 199 geïnventariseerde panden in staat te stellen zelf een aanvraag voor de status van gemeentelijk monument in te dienen. Hieraan wordt een beleidsregel gekoppeld die voorziet in een kader waarbij de eigenaar geacht wordt aan een ‘keukentafelgesprek’ deel te nemen indien hij of zij tot sloop wenst over te gaan.
Naast de geïnventariseerde panden en objecten is er nog een lijst met potentiële monumenten in de kern Schoonhoven. Onze Commissie Ruimtelijke Kwaliteit onderschrijft het advies de panden en objecten met hoge waarde gelijk te stellen met de zeer hoge waarden buiten Schoonhoven. Dat betekent dat ook deze eigenaren met dit besluit zelf een aanvraag voor de status van gemeentelijk monument kunnen indienen.

Op de lijsten staan ook een aantal gemeentelijke gebouwen. Wij zullen dan ook zelf het goede voorbeeld geven en voor zover er geen ingrijpende ontwikkelingen zijn voor deze panden en objecten de status van gemeentelijk monument aanvragen. Een voorbeeld van één van deze panden is het oude Raadhuis van Bergambacht.
Op de bescherming van de gebieden met zeer hoge waarden wordt in het kader van de cultuurhistorische waardenkaart, ook één van de ambities uit de Erfgoednota, later teruggekomen.

Nadat eerst de eigenaren van de panden en objecten met zeer hoge cultuurhistorische waarde op de hoogte zijn gebracht van ons voorgenomen beleid stellen we conform uw verzoek de lijst ter beschikking aan uw raad. U en alle eigenaren worden uitgenodigd voor nog te organiseren informatiemarkten, waarbij men meer kan horen over de voor- en nadelen van de monumentenstatus.
Overigens zijn 68 van de 199 panden en objecten met zeer hoge waarde reeds in meer of mindere mate beschermd tegen sloop, omdat ze als karakteristiek zijn aangeduid, of gelegen zijn in een door het rijk beschermd gezicht.

Communicatie
Communicatie en participatie in de huidige tijd vraagt om innovatie. Voor het bereiken en informeren van de eigenaren van (potentiele) gemeentelijke monumenten hebben we daarom een korte film op genomen om eigenaren

Bijlage RIB: rapportage Erfgoednota 2017 - 2022

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Krimpenerwaard,
de secretaris, de burgemeester,

J. Hennip mr. R.S. Cazemier

gemeente Krimpenerwaard

BIJLAGE rapportage Erfgoednota 2017 – 2022
(bijlage bij Raadsinformatiebrief)

VAN HET COLLEGE VAN B&W
VOOR
CC
DATUM
ONDERWERP

Inleiding
Zoals in de Raadsinformatiebrief is vermeld bestaat de Erfgoednota uit verschillende ambities en is er de ruimte een bijdrage te leveren aan actuele thema's. De maatschappij en haar opgaves veranderen voortdurend, en binnen deze context zijn de afgelopen 3 jaar de ontwikkelingen ook te plaatsen.

Terugblik
Terugkijkend op de afgelopen drie jaar dient te worden vastgesteld dat de start van de uitwerking van de ambities van de Erfgoednota moeizaam was. De personele bezetting was niet continue en er waren een aantal dossiers rond erfgoed die veel aandacht vroegen. Ook is relatief veel tijd geïnvesteerd in het werken aan draagvlak, de samenwerking intern en met andere overheden en de historische verenigingen en de Omgevingswet. Hieronder volgt per ambitie in het kort een opgave van de stand van zaken.

Harmonisering Erfgoedbeleid
De opstelling van een overzicht van cultuurhistorische kernkwaliteiten is voor de kern Schoonhoven eerder al uitgevoerd, met het oog op het Omgevingsplan zal nog gewerkt gaan worden aan dit overzicht. In 2017 is gestart met de cultuurhistorische inventarisatie. Inmiddels is het onderzoek naar hoge en zeer hoge waarden afgerond, en naar middelhoge waarden in concept gereed. Als ook hieromtrent een besluit genomen is, worden de uitkomst vastgelegd in een cultuurhistorische beleidskaart. Wij verwachten dat dit vooral een digitale kaart zal worden.

Ambitie 1, verankering erfgoed in beleidsprocessen
Wij zien dat binnen de organisatie het erfgoed een volwaardig onderdeel is van de besluitvorming. We zien deze ambitie als een doorlopend proces, waarbij het onze voortdurende aandacht heeft de advisering te versoepelen en goede afspraken te maken. Zoals u weet is de Erfgoedverordening aangepast. Momenteel wordt gewerkt aan een betere samenwerking op het gebied van archeologie, zodat lokale kennis en beleid bij elkaar komen.

Ambitie 2, cultuurhistorische kennis en waarden worden bij ruimtelijke ontwikkelingen betrokken.
Niet alleen vanuit het ambtelijk apparaat, maar ook vanuit de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit wordt regelmatig gevraagd om goede bouwhistorische en archeologische onderzoeken vanwege vergunningverlening. Er is nog geen beleid voor archeologievriendelijk bouwen, we wachten beleid van andere gemeenten hieromtrent af.

Ambitie 3, inhaalslag gemeentelijke monumenten
Over dit onderdeel bent u in de Raadsinformatiebrief op de hoogte gesteld van de stand van zaken en de college-besluiten. Gewerkt wordt aan een heldere manier om bij het in werking komen van het Omgevingsplan de erfgoedwaarden goed te kunnen bepalen en verankeren in het beleid.

Ambitie 4, het erfgoed gezond overdragen
Gelet op het afstoten van gemeentelijk vastgoed bleek dat het onderhoud aan deze panden en objecten in het gedrang kwam. Voortdurend maken wij gebruik van deskundigen die ons helpen verantwoorde ingrepen te

doen. Daarnaast beschikken we over een overzicht van historische gebouwen die achterstallig onderhoud hebben en spreken we eigenaren hierop aan. Tegelijkertijd wordt gewezen op subsidiemogelijkheden. De subsidieverlening voor onderhoud verloopt ook goed. Bij opgaves rond historische panden wordt doorlopend ingezet op het creëren van mogelijkheden die een goede, duurzame herbestemming bevorderen. Het zogenaamde ‘kookboek’ speelt hierbij ook een belangrijke rol.

Ambitie 5, ruimtelijke kwaliteiten erfgoed benutten
Binnen de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling is erfgoed ondergebracht bij het team beleid. Dit zorgt ervoor dat het erfgoed goed gecombineerd wordt met andere beleidsvelden. In het kader van de Omgevingsvisie en het Kookboek is veel inzet gepleegd om het erfgoed een goede rol te laten spelen bij het versterken van de ruimtelijke karakteristieken van de Krimpenerwaard. Onze Commissie Ruimtelijke Kwaliteit is mede hierom uitgebreid met een landschapsdeskundige.
Aan een brochure met goede voorbeelden van herbestemming moet nog worden begonnen, wel is veel kennis aanwezig om advies te kunnen geven voor het verduurzamen van erfgoed.

Ambitie 6, identiteitsgevoel versterken door toegang tot historie
Samen met de met name de historische verenigingen, de ODMH en het Streekarchief wordt gewerkt aan een betere ontsluiting van de lokale geschiedenis. We organiseren zelf een cursus, die goed wordt ontvangen. Met name rond jeugdeducatie op het gebied van erfgoed dient er nog het nodige gedaan te worden, er zijn vele kansen. Onze inzet rond de Open Monumentendag met de huis-aan-huis krant wordt gewaardeerd en de historische verenigingen zorgen voor een aansprekend programma. Openstelling van onze gemeentelijke kerktorens spreekt een breed publiek aan.

Ambitie 7, openbare erfgoedbeleving
In het kader van de Oude Hollandse Waterlinie wordt samen met stakeholders onderzocht op welke manier dit erfgoed beleefbaar gemaakt kan worden. We laten ons hierbij ondersteunen door deskundigen en maken gebruik van subsidie van de Provincie. Inzet is ook te zoeken naar mogelijkheden om archeologie meer zichtbaar te maken.

Ambitie 8, verbreding en delen van kennis
De samenwerking met de SCHOK en historische verenigingen is de afgelopen tijd verbeterd. Er is een Klankbordgroep Erfgoed Krimpenerwaard geformeerd, waarbij minimaal twee keer wordt afgestemd welke beleidszaken er spelen en besproken welke aandachtspunten er zijn. Het delen van kennis is nog wel een aandachtspunt.

Prioritering ambities
Uit de bovenstaande ambitie blijkt dat de meeste onderdeel zijn van de meer dagelijkse manier van werken, en minder in de vorm van een daadwerkelijk project zijn te vatten. Het is de bedoeling jaarlijks met de Klankbordgroep Erfgoed Krimpenerwaard te bespreken welke prioriteiten we met elkaar benoemen om de ambities te kunnen waarmaken, voor 2020 zijn dat:

- afronding cultuurhistorische inventarisatie
- aanwijzing gemeentelijke monumenten
- beleefbaar maken van erfgoed (Oude Hollandse Waterlinie)
- beschrijven cultuurhistorische kernkwaliteiten
- brochure herbestemming

Ook is aangegeven dat de aandacht uit zal gaan naar duurzaamheid en jeugdeducatie (vanuit collegeprogramma), archeologie en communicatie.